

Список використаних джерел

1. Гайдук А. Р. Новая типология медицинских учреждений // Молодой ученый. - 2011. - №3. Т.2. - С. 212-216.
2. Заклади охорони здоров'я. Будівлі та споруди. ДБН В.2.2-10-2001: вид. офіц. – К.: Державний комітет будівництва, архітектури та житлової політики України, 2001. – 158 с.
3. Christoph Schirmer. Hospital Architecture: Specialist Clinics & Medical Departments. Publisher. Page One Publishing Private. – Germany – 2007. – August 15 – 26 p.
4. Giuseppe Pellitteri, Flavia Belvedere. Characteristics of the hospital buildings: changes, processes and quality: Architectural Research, 2010. – 8 p.
5. Ruth Brent Tofle, Benyamin Schwarz, So-Yeon Yoon, Andrea Max-Royale. Color In Healthcare Environments - A Research Report, 2004. – 81 p.
6. Дэй К. Места, где обитает душа: Архитектура и среда как лечебное средство / К. Дэй; пер. с англ. В.И. Глазычева. – М.: Ладья, 2000. – 280 с.
7. Clark Linda. The Ancient Art of Color Therapy: Updated, Including Gem Therapy, Auras, and Amulets. Old Greenwich, CT: Devin-Adair, 1975. – 245 p.

Коваленко Андрій Олексійович, кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, учений секретар ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України»

УРБАНІЗАЦІЯ ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК: МОЖЛИВОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ

Процеси урбанізації сьогодні суперечливо поєднуються з викликами, зумовленими необхідністю реалізації цілей, завдань та індикаторів сталого розвитку. Свою роль тут відіграє зміна характеру розвитку міст і сучасного змісту урбанізації. Якщо Афінівська хартія свого часу визначала місто ХХ століття як просторове поєднання функцій житла, відпочинку і праці, то в Європейській хартії міст II (Маніфест нової урбаністики) говориться про місто як бажане місце досягнення історичного компромісу між економічними, соціальними та екологічними вимогами. Сталий розвиток міст повинен поєднувати їх економічну діяльність і захист навколишнього середовища та при цьому враховувати вимогу соціальної рівності [1].

Попри еволюцію змістовного наповнення урбанізації, актуальною залишається думка про те, що необхідне визначення урбанізації в широкому сенсі слова як багатогранного соціально-економічного процесу. Не випадково окремі дослідники розрізняють умовно урбанізацію економічну, демографічну, просторову, соціальну, поряд з цими аспектами виділяючи культурні (зростання споживання населенням культурних благ, масової культури та інформації), технічні (зростання використання технічних засобів, що полегшують умови праці й життя людини – розвиток транспорту, зв'язку

тощо), соціально-психологічні (зміна поведінки, способу життя людей, їх соціально-психологічного обличчя) [2, с. 13].

В цілому ж, враховуючи, що сьогодні місто стає множиною мереж інтенсивної соціальної взаємодії, сучасна урбаністична теорія можлива лише як міждисциплінарна теорія [3, с. 9, 11].

Серед прийнятого Організацією Об'єднаних Націй у вересні 2015 р. переліку Цілей сталого розвитку, що включає 17 ключових позицій, одна з цілей передбачає забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст і населених пунктів [4]. Однак на сьогодні положення цієї цілі лише частково враховано у державних стратегічних документах України [5, с. 21].

Що стосується українського урбанізаційного фону, то, за даними спеціалізованого огляду, протягом останніх двох десятиріч в Україні спостерігалися тенденції до зниження чисельності та старіння населення, які потягли за собою важливі наслідки на рівні міст. За цей час населення країни в цілому скоротилося на 13%, а міське населення — приблизно на 9%. У вузькому сенсі терміну урбанізація в Україні триває, оскільки населення сільської місцевості зменшується швидше, ніж міське населення. Проте більш ніж 80% міст втрачають населення. При цьому в усіх регіонах спостерігається міграція населення з малих міст до великих — як правило, до тих міст, які стали центрами міського розселення або агломераціями [6, с. 2].

До того ж за останні 20 років в Україні склалася парадоксальна ситуація: постійне зменшення чисельності міського населення супроводжується зростанням площі міських поселень [7, с. 240].

Міські агломерації відіграють особливо важливу роль двигунів зростання в країні. Саме на агломерації припадає більшість тих небагатьох міських центрів України, чисельність населення яких реально зростає [6, с. 77].

Тому, на нашу думку, агломерації потребують такого регулювання, яке б забезпечило сталий розвиток, не виводячи їх за межі економічної доцільності та екологічної рівноваги. При цьому для повноцінного використання потенціалу українських міських агломерацій у процесі управління їх розвитком на державному та місцевому рівнях необхідно впровадити комплекс заходів правового, економічного та організаційного характеру [8, с. 89]. Важливо також враховувати можливості, які відриває належний рівень обліку й надання екосистемних послуг і плата за них [9].

Розв'язання економічних, соціальних, екологічних, транспортних проблем міст потребує комплексного підходу і передбачає стратегічне планування їх розвитку на довгострокову перспективу (20–30 років). У світлі вищезазначених Цілей сталого розвитку пріоритетним напрямом розробки стратегій розвитку міст повинно стати підтримання екологічної рівноваги.

Корисним тут може бути зарубіжний досвід. Німецькими фахівцями з територіального планування запропонований диференційований підхід до територіального планування та розвитку населених пунктів залежно від демографічної ситуації: т. зв. «стратегія, орієнтована на зростання» і «стратегія,

орієнтована на стабілізацію». У другому випадку основний наголос робиться не на зведення нових, а на реконструкцію та зміну функціонального призначення існуючих територій, житлових, громадських та промислових об'єктів, елементів транспортної та інженерної інфраструктури [7, с. 244].

Як свідчить європейська практика, екологічний аспект проблеми при цьому розв'язується із застосуванням чотирьох основних взаємопов'язаних і доповнюючих одне одного принципів, коригування яких може сприяти переходу до сталого розвитку. У короткому формулюванні ці чотири принципи – пом'якшення, адаптація, відвернення і відновлення. Кожен з цих принципів спирається на певний вид знань і структур управління та створює потреби в новаторських рішеннях різного типу. Спільне використання цих чотирьох принципів для реалізації вже прийнятих рішень і розробки нових заходів здатне прискорити досягнення цілей сталого розвитку [10, с. 156].

Акцент на екологізацію міста не повинен закривати перспективи його промислового розвитку у світлі сучасних світових тенденцій нової промислової революції, неоіндустріалізації та процесів решорингу.

Сучасна урбанізація характеризується активним залученням міст до широкого глобального контексту (з'явився навіть термін *глобальне місто*). Тому однією із складових стратегії соціально-економічного розвитку міста є його інтеграційна політика як процес розвитку глибоких і стійких взаємозв'язків міст, заснований на проведенні ними узгодженої економічної політики.

У ході економічної інтеграції відбувається поєднання процесів відтворення, наукове співробітництво, утворення тісних господарських, науково-виробничих і торговельних зв'язків міста. Перевага інтеграційного співробітництва полягає в об'єднанні потенціалів двох або кількох взаємопов'язаних міст. Інтеграційний процес здійснюється на різних рівнях: загальноміському і місцевому, макро- і мікроекономічному, рівні державних і недержавних організацій [11, с. 26].

Здійснення інтеграційної складової стратегії розвитку міста має включати такі її форми та механізми, які дозволять повніше й ефективніше використовувати потенціал взаємозв'язків міста з розвинутими містами та регіонами країн світу, для яких місто може стати перспективним і привабливим партнером, зокрема, у трансфері технологій, залученні прямих іноземних інвестицій, освітній та рекреаційно-туристичній сферах. Формування ефективної інтеграційної політики сприятиме підвищенню конкурентоспроможності економіки міста і рівня добробуту його громадян, а також гармонійному розвитку виробничого, людського та природного потенціалів [11, с. 32].

Список використаних джерел

1. Европейская хартия городов II. Манифест новой урбанистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&id=1303089&Site=COE&direct=true>.

2. Проблемы современной урбанизации / Под ред. Ю.Л. Пивоварова. – М.: Статистика, 1972. – 240 с.
3. Трубина Е.Г. Город в теории: опыт осмысления пространства. – М.: Новое литературное обозрение, 2011. – 520 с.
4. Цілі сталого розвитку 2016–2030 [Електронний ресурс] / Представництво ООН в Україні. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>.
5. Аналіз державних стратегічних документів щодо врахування адаптованих для України Цілей Сталого Розвитку до 2030 року: аналітична доповідь / за заг. ред. А.А. Максюті. – К. : Інститут суспільно-економічних досліджень, 2017. – 84 с.
6. Україна: огляд процесів урбанізації / Міжнародний банк реконструкції та розвитку; Світовий банк. – К, 2015. – 218 с.
7. Дмитренко А.Ю. Територіальний розвиток міст: демографічний аспект // Містобудування та територіальне планування: наук.-техн. зб. – К., КНУБА. – 2012. – Вип. № 45. – Ч. 1. – С. 240–245.
8. Богачов С.В., Мельникова М.В. Управління розвитком міських агломерацій на державному та місцевому рівнях // Економіка України. – 2017. – № 9. – С. 81–89.
9. Бобылев С.Н., Порфирьев Б.Н. Устойчивое развитие крупнейших городов и мегаполисов: фактор экосистемных услуг // Вестник Московского университета. Серия 6: Экономика. – 2016. – № 6. – С. 3–21.
10. Окружающая среда Европы: состояние и перспективы 2015. Обобщающий доклад / Европейское агентство по окружающей среде. – Копенгаген, 2015. — 200 с.
11. Дейнеко Л., Коваленко А., Шелудько Е. Концептуальні засади формування інтеграційної політики міста Києва // Економіка України. – 2004. – № 6. – С. 25–32.

*Каранфілова Олена Володимирівна, кандидат філософських наук, доцент,
кафедра філософії, політології, психології та права
Одеської державної академії будівництва та архітектури*

КОНЦЕПЦІЯ «ЗЕЛЕНОЇ» АРХІТЕКТУРИ»: ФІЛОСОФСЬКИЙ ПІДХІД

Питання філософії архітектури були предметом дослідження протягом багатьох століть. Окремі аспекти філософії архітектури фрагментарно відображалися в працях, присвячених історії архітектури. Проте як окремий розділ філософії філософія архітектури з'явилася лише в ХХ столітті та є самостійним розділом філософії мистецтва, що займається вивченням проблем естетичної цінності архітектури.

Дослідженням різних напрямів філософії архітектури присвячені праці багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених, зокрема О. В. Батаєвої, А. Б.